

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Sandnerové, soudkyně JUDr. Petry Kamínkové a soudce Mgr. Marka Zimy ve věci

žalobce: **A. R. A.**, narozený dne X
bytem X

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7

o **žalobě proti rozhodnutí** ministerstva vnitra ze dne 31. 8. 2020, č. j. MV-66343-37/OAM-2019

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 8. 2020, č. j. MV-66343-37/OAM-2019 se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci a napadené rozhodnutí

1. Žalobce se žalobou ze dne 21. 9. 2020 podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), domáhal u Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušení rozhodnutí ministra vnitra ze dne 31. 8. 2020,

č. j. MV-66343-37/OAM-2019 (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým ministerstvo vnitra zamítlo jeho žádost o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti (dále jen „Úmluva“) na území České republiky ze dne 12. 4. 2019 (dále také jen „žádost“). Usnesením ze dne 4. 1. 2022, č. j. 15 A 55/2020 postoupil Krajský soud v Ústí nad Labem žalobu zdejšímu soudu.

2. Žalovaný v napadeném rozhodnutí shrnuje skutečnosti zjištěné v průběhu řízení. Dále uvádí, že uvedená žádost je pouze účelovou snahou o legalizaci jeho pobytu v České republice, kde vesměs nelegálně žije již od roku 1993. Dle žalovaného žalobce nedoložil žádný dokument, který by prokazoval ztrátu arménského občanství, ani uvedl důvody, proč by se tak mělo stát. Naopak žalobce v průběhu správního řízení řekl, že neví, proč by měl přijít o státní příslušnost Arménie a že to nemůže nijak doložit. Pouze tvrdí, že mu tuto informaci v prosinci 2018 telefonicky sdělila arménská ambasáda a odkazuje na dokument cizinecké policie. Žalovaný vyzdvihuje, že arménský zastupitelský úřad vyjádřil ochotu prověřit totožnost a státní příslušnost žalobce, respektive mu ji případně přiznat, a to i přesto, že o arménské státní občanství měl žalobce požádat ihned po rozpadu SSSR, což neučinil. Žalovaný uzavírá, že uzavírá, že žalobce neprokázal status osoby bez státní příslušnosti ve smyslu Úmluvy, neboť orgány Arménské republiky jej považují za svého občana.

Žaloba

3. Žalobce namítá, že žalovaný v řízení o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti nerespektoval ustanovení Úmluvy a zákona o azylu. Zároveň tvrdí, že žalovaný porušil několik ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“), a to především § 2 odst. 1 a 4, § 3, § 50 odst. 2, 3 a 4, § 52, jakož i § 68 odst. 3 správního řádu. Domáhá se zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení.
4. Za stěžejní považuje žalobce článek 1 odst. 1 Úmluvy, dle kterého „výraz *osoba bez státní příslušnosti*“ označuje osobu, kterou žádný stát podle svých právních předpisů nepovažuje za svého občana.“ Pokud cizinec splňuje uvedenou definici, pohlíží se na něj jako na osobu bez státní příslušnosti a náleží mu práva vyplývající z Úmluvy (například právo pobývat na území hostitelského státu, právo nediskriminace, asistence apod.).
5. Žalobce uvádí, že vstupoval do řízení o určení statusu osoby bez státní příslušnosti s vědomím, že mu zástupci arménského zastupitelského úřadu sdělili, že není občanem Arménské republiky. Žalobcovy snahy o opětovné kontaktování několika arménských ambasad neměly úspěch. Žalobce zároveň vyzdvihuje, že české státní orgány se jej opakovaně pokoušely vyhostit, avšak k realizaci vyhoštění nedošlo, neboť jej tyto orgány označily za osobu bez státní příslušnosti. Rovněž Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl usnesením ze dne 2. 5. 2019, č. j. 5 To 128/2019-256 o zrušení vyhošťovací vazby žalobci s odůvodněním, že žalobce je osobou bez státní příslušnosti.
6. Žalobce podotýká, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany je důkazní břemeno rozloženo mezi žadatele a správní orgán, přičemž na osobě žadatele leží především břemeno tvrzení. Jeho úkolem je tak bez vnitřních rozporů tvrdit dané skutečnosti, které následně správní orgán ověřuje například získáním relevantních informací o zemi původu. Žalobce se domnívá, že svou část důkazního břemene jednoznačně unesl, když poskytl úvodní informace k podané žádosti, označil důkazní prostředky, které prokazují jím tvrzené skutečnosti, absolvoval pohovor ke své žádosti, kde sdělil veškeré relevantní informace, které neobsahují žádné rozpory, a vyjádřil se písemně k nashromážděným podkladům správního

orgánu. V průběhu řízení navíc sám žalobce inicioval schůzku s arménskou ambasádou, na které konzul Arménské republiky správnímu orgánu sdělil, že žalobce není občanem Arménie.

7. Žalobce upozorňuje, že žalovaný žádnou z výše uvedených skutečností nerozporuje a výslovně je zmiňuje v napadeném rozhodnutí. Žalovaný sám uvádí, že mu konzul Arménské republiky sdělil, že žalobce není občanem tohoto státu. Žalovaný uvedené skutečnosti v rozhodnutí nikterak nevyvrací, pouze dochází ve výroku k opačnému závěru, že žalovaný není osobou bez státní příslušnosti, aniž by tomuto závěru svědčila jakákoliv skutečnost uvedená v textu rozhodnutí. Rozhodnutí tak obsahuje vnitřní rozpory a je nesrozumitelné.
8. Žalobce odmítl polemiku žalovaného, že by do budoucna v jeho případě mohlo dojít k naturalizaci jeho osoby Arménskou republikou. S poukazem na § 2 správního řádu uvádí, že úkolem žalovaného je jednoznačně stanovit, že v případě žadatele jde o osobu bez státní příslušnosti, nikoliv polemizovat nad tím, zda je či není v daném případě určitá šance na budoucí naturalizaci. Zákon ani Úmluva nevytváří žádnou třetí kategorii osob, které sice jsou bez státní příslušnosti, ale existuje zde šance, že by ji v budoucnu mohly získat. Žalovaný se zjevně svým jednáním snažil nevyhovět žalobcově žádosti, čímž porušil základní zásady správního řádu. Záměr samotného orgánu potvrzuje, že poté, co žalobce sdělil veškeré skutečnosti, proč se považuje za osobu bez státní příslušnosti, se jej žalovaný dotázal, čeho chce vlastně žádostí dosáhnout. Žalobce zároveň připomíná, že pravděpodobnost naturalizace jeho osoby Arménskou republikou je velice nejistá. Žalobce i české státní orgány, například Odbor cizinecké policie Praha, již opakovaně kontaktovali arménské úřady a v žádném z těchto případů se nepodařilo navázat spolupráci vedoucí k převzetí osoby arménskými úřady či k zahájení procesu naturalizace.
9. K argumentu žalovaného, že žalobce nesplnil svou část důkazního břemene, žalobce uvádí, že samotné řízení probíhalo celkem 18 měsíců, aniž by správní orgán splnil zákonné lhůty stanovené § 27 odst. 1 zákona o azylu, či informoval žadatele o jejich prodloužení dle odst. 2 téhož ustanovení. Žalovaný rovněž porušil povinnost spočívající ve vydání průkazu žadatele, neboť jej žalobci vydal až po té, co si o něj výslovně řekl během pohovoru konaném tři měsíce po podání žádosti. Za těchto 18 měsíců správní orgán přes zásadu dobré správy a spolupráci správních orgánů nekontaktoval orgány cizinecké policie ani se nikterak nespojil s arménskou ambasádou. Schůzku s konzulem inicioval sám žadatel. Správní orgán rovněž nevyhledal jedinou zprávu, která by obsahovala informace o osobách bez státní příslušnosti v kontextu státu Arménské republiky. K případnému dokladu o ztrátě občanství žalobce podotýká, že správní orgán si musí sám uvědomovat, že žádný takový doklad neexistuje, a proto jej nikdo nemohl předložit.
10. Žalobce uvádí, že podle příručky UNHCR v případě řízení o určení statusu osoby bez státní příslušnosti z roku 2014 nelze v tomto řízení uplatňovat vysoký standard dokazování vůči žadateli, jelikož by to bylo proti smyslu celého řízení. Osoby bez státní příslušnosti nemohou z podstaty svého zranitelného postavení často předložit žádné důkazy na podporu svých tvrzení. V daném případě žalovaný žalobci opakovaně vyčítal nedostatečnou spolupráci a neunesení důkazního břemene, ačkoliv se žalobci jasně podařilo prokázat, že skutečně je osobou bez státní příslušnosti.
11. Žalobce nepovažuje za relevantní to, že v předchozích řízeních o udělení mezinárodní ochrany tvrdil, že je státním příslušníkem Arménie. Předmětem tohoto řízení není, zda se

žalobce cítí být příslušníkem Arménie, nýbrž zda ho uvedený stát za svého státního příslušníka považuje. Vzhledem k tomu, že Arménie žalobce za svého občana nepovažuje, splňuje žalobce podmínku článku 1 Úmluvy a je osobou bez státní příslušnosti.

Vyjádření žalovaného

12. Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 2. 12. 2020 navrhl žalobu zamítnout.
13. Žalovaný považuje napadené rozhodnutí za zákonné, přezkoumatelné a vycházející ze zjištěného stavu věci. Závěry napadeného rozhodnutí se opírají o podkladové materiály. Dle žalovaného postupuje žalobce účelově, aby se domohl setrvání na území České republiky.
14. Žalovaný nepominul tvrzení žalobce, nýbrž mu poskytnul dostatečný prostor k předložení důkazů. Vzhledem k rozložení důkazního břemene jej vyzval k předložení dokumentů, které by dokazovaly, že je žalobce osobou bez státní příslušnosti, a dokumentů dokládajících jeho aktivní snahu o komunikaci se státními orgány země, kde se žalobce narodil, zemí jeho posledního bydliště, případně země jeho předchozí státní příslušnosti. Žalobce poukázal na informace poskytnuté v dotazníku ze dne 10. 4. 2019 a na svou žádost. Dne 5. 6. 2019 proběhl pohovor k žádosti a dne 12. 6. 2019 se z iniciativy žalobce uskutečnila návštěva zastupitelského úřadu Arménie. Další iniciativu žalobce neprojevil.
15. Žalovaný uvádí, že na jednání s konzulem vyjádřil arménský zastupitelský úřad ochotu žalobci státní příslušnost Arménie případně přiznat, i přestože o to měl žalobce požádat již při rozpadu SSSR. Podle žalovaného žalobce neposkytuje součinnost k opětovnému přiznání arménského občanství, neboť o něj nemá zájem. Žalobce se snaží legalizovat pobyt na území České republiky, kde žije již od roku 1993.
16. Žalovaný uvádí, že dle odborné literatury je třeba předcházet stavu, kdy již nelze otázku státní příslušnosti řešit a kdy je nutné ji považovat za osobu bez státní příslušnosti. Konkrétní název zmiňované literatury však již neuvádí. Dále zmiňuje, že žalobce sám v minulosti deklaroval svou arménskou státní příslušnost a že ji měl uvedenou rovněž na dokladech k pobytu v České republice.

Obsah správního spisu

17. Z obsahu správního spisu soud zjistil následující skutečnosti.
18. Dne 12. 4. 2019 podal žalobce žádost o určení statusu osoby bez státní příslušnosti podle Úmluvy. V žádosti uvedl, že v minulosti se svou pobytovou situací snažil neúspěšně řešit skrze opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany. V minulosti byl státním příslušníkem Arménské republiky, avšak v prosinci 2018 obdržel odbor cizinecké policie v Praze zprávu z ambasády, že Arménská republika jej již nevede v registru obyvatel. Dodal, že tyto dokumenty má k dispozici cizinecká policie. V dotazníku k žádosti uvedl, že se narodil v Arménii, že v České republice žije od roku 1993, nikdy z ní nevystoval a jeho cestovní doklad již neplatí. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem usuzoval, že splňuje definici osoby bez státní příslušnosti uvedenou v článku 1 Úmluvy.
19. Dne 5. 6. 2019 proběhl se žalobcem pohovor k žádosti, ve kterém žalobce tvrdil následující skutečnosti. Do České republiky přicestoval naposledy v roce 1993 s pasem SSSR, který se později rozpadl. Ze země nikdy nevystoval. Žádost o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti podává teprve nyní z toho důvodu, že dne 13. 12. 2018 mu arménská ambasáda sdělila, že není občanem Arménie. Žalobce během pohovoru zopakoval, že arménská

ambasáda napsala, že jej nepovažuje za svého občana. Na dotaz, zda žalobce tvrzené může nějak doložit, žalobce uvedl, že příslušný dokument má cizinecká policie. Doložil usnesení Okresního soudu v Teplicích, které uvádí, že orgány cizinecké policie neuspěly v obstarání cestovního dokladu žalobci, neboť Arménie jej nepovažuje za svého občana. Dodal, že dne 13. 12. 2018 mu pracovník arménské ambasády telefonicky potvrdil, že není občanem Arménie. Potvrzení o této skutečnosti mu ambasáda odmítla vydat s odůvodněním, že ho má cizinecká policie. Žalobce neví, z jakých důvodů přišel o svou státní příslušnost.

20. Dne 12. 6. 2019 proběhla za účasti žalobce a pracovnice žalovaného schůzka s konzulem zastupitelského úřadu Arménie. Z úředního záznamu sepsaného pracovníci žalovaného plyne, že konzul potvrdil totožnost žalobce a že z území Arménie odjel před rozpadem SSSR a nikdy si osobně o arménské občanství nepožádal. Uvedl, že žalobce v současnosti nemá občanství Arménie. Dodal, že pokud by si žalobce o občanství zažádal, tak by mu pravděpodobně bylo přiznáno. Toto rozhodnutí však není na něm, nýbrž na Ministerstvu vnitra Arménské republiky.
21. Dne 26. 11. 2019 vyzval žalovaný žalobce k součinnosti dle § 50 odst. 2 správního řádu a k doložení veškerých dokumentů, které dle žalobce prokazují skutečnost, že je osobou bez státní příslušnosti, a rovněž dokumentů prokazujících aktivní snahu o komunikaci se státními orgány země, kde se žalobce narodil, země jeho posledního bydliště, případně země jeho předchozí státní příslušnosti.
22. Dne 27. 12. 2019 zaslal žalobce žalovanému odpověď na výzvu k součinnosti, ve které uvedl, že splnil povinnost tvrzení a že ve své žádosti označil potřebné důkazy. Navrhnul, aby žalovaný postupoval v souladu s § 50 odst. 1 a 2 správního řádu a zásadou vzájemné spolupráce správních orgánů. Na podporu svých tvrzení již uvedl důkazy, kterými disponuje Policie ČR. Dne 2. 1. 2020 žalovaný žalobce vyzval k seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí, čehož žalovaný dne 15. 1. 2020 využil, pořídil si kopii spisu a dne 11. 2. 2020 zaslal vyjádření k těmto podkladům.
23. Dne 31. 8. 2020 vydal žalovaný napadené rozhodnutí, kterým žádost zamítl.

Posouzení žaloby

24. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků a splňuje všechny formální požadavky na ni kladené. Soud vycházel při přezkumu napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době jeho vydání (§ 75 odst. 1 zákona s. ř. s.). Napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 s. ř. s.).
25. O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 s. ř. s. bez nařízení jednání, neboť s tím žádný z účastníků po poučení soudem nevyslovil nesouhlas. Důvodem pro nařízení jednání nebyla ani potřeba dokazování, neboť veškeré listiny potřebné pro rozhodnutí obsahuje správní spis, jímž se dokazování neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117).
26. Mezi účastníky řízení je spor o to, zda je žalobce osobou bez státní příslušnosti. Soud předeseílá, že právními otázkami spojenými s přiznáním statusu osoby bez státní příslušnosti, které jsou podstatou nyní projednávané věci, se již opakovaně zabýval, a to např. v rozsudku ze dne 28. 7. 2022, č. j. 10 A 53/2021-37, či ze dne 19. 1. 2023, č. j. 14 A 126/2021-39. V nyní projednávané věci neshledal důvod se od dříve vyslovených závěrů odchýlit.

27. V řízení o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti se analogicky využívá zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o azylu“). Na uvedeném nic nezměnila ani skutečnost, že s účinností od 2. 8. 2021 došlo k vynětí právní úpravy řízení o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti z § 8 písm. d) zákona o azylu a jejímu přesunutí (s dílčími úpravami) do § 170d zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 7. 2023, č. j. 3 Azs 42/2022 – 28).
28. Podstatou sporu je otázka, zda byl žalobce v době vydání rozhodnutí osobou bez státní příslušnosti či nikoli. Postavení těchto osob upravuje Úmluva z roku 1954, která je podle čl. 10 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, součástí právního řádu. Úmluva pro Českou republiku vstoupila v platnost v roce 2004 a byla publikována pod č. 108/2004 Sb. m. s.
29. Dle českého překladu článku 1 odst. 1 Úmluvy „[p]ro účely této úmluvy výraz „osoba bez státní příslušnosti“ označuje osobu, kterou žádný stát podle svých právních předpisů nepovažuje za svého občana.“ Jak již opakovaně judikoval zdejší soud, český překlad nepromítá všechny významové aspekty znění tohoto ustanovení v anglickém jazyce, které je podle mezinárodního práva rozhodné pro výklad Úmluvy (a jako takové má podle § 6 odst. 4 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv přednost). Formulace „podle svých právních předpisů“ proto zahrnuje i praktickou aplikaci relevantními orgány či institucemi daného státu. Zároveň slovo „law“ je třeba v tomto kontextu chápat v širším významu než pouze jako „právní předpisy“, zahrnuje také opatření ministerstev a dalších správních orgánů, judikaturu, správní praxi a podobně.
30. Strany nerozporují, že se žalobce narodil na území dnešní Arménské republiky a arménskou státní příslušnost v minulosti měl. Sporem je, zda jej lze za osobu bez státní příslušnosti považovat nyní, respektive k datu vydání napadeného rozhodnutí. Žalovaný v napadeném rozhodnutí na podporu svého závěru uvádí, že žalobce uvedl, že se narodil v Arménii a jeho rodiče byli arménskými státními příslušníky. Rovněž žalobce v předcházejících řízeních ve věcech mezinárodní ochrany vždy uváděl arménskou státní příslušnost. Z těchto skutečností však nelze bez dalšího usuzovat, že žalobce státním příslušníkem Arménie stále je. Člověk se nestává osobou bez státní příslušnosti pouze při narození, může se jí také stát až v průběhu svého života.
31. V obecné rovině je správní orgán povinen postupovat podle § 3 správního řádu, tedy tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky dle § 2. Správní orgán se zároveň nemůže spokojit s tvrzením účastníka, ale musí ve veřejném zájmu zjistit, jak se věci mají (srov. § 50 odst. 3). Podle judikatury (srov. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 6. 1994, sp. zn. 7 A 506/93) „při uplatňování zásady materiální pravdy je úřad provádějící správní řízení povinen zjistit ex officio... skutečný stav věci, o které má rozhodovat, aniž by se omezoval na tvrzení účastníků (stran) řízení. Proti této zásadě stojí zásada formální pravdy, ve které se úřad může při zjišťování podkladů pro rozhodnutí spokojit s tím, co uvádějí jako skutkovou podstatu strany. Správní řád je vystavěn na zásadě materiální pravdy.“ Dle § 52 správního řádu pak není správní orgán vázán návrhy účastníků k provedení důkazů, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci.
32. V řízení o určení statusu osoby bez státní příslušnosti, stejně jako v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu, je břemeno tvrzení a důkazní rozloženo mezi žadatele a žalovaného.

Žadatel musí uvést skutečnosti, z nichž dovozuje, že mu svědčí některý z důvodů pro vyhovění žádosti, a musí rovněž unést důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby (usnesení NSS ze dne 24. 7. 2015, č. j. 3 Azs 215/2014-35 a judikatura v něm citovaná). Zároveň však platí, že žalovaný má povinnost zajistit k dané žádosti maximální možné množství důkazů, a to jak těch, které vyvracejí žadatelova tvrzení, tak těch, které je podporují (bod 31 rozsudku NSS z 27. 9. 2019 ze dne, č. j. 4 Azs 345/2018-32). Uvede-li žadatel skutečnosti, jež by mohly nasvědčovat závěru, že jej konkrétní stát podle svých právních předpisů nepovažuje za svého občana, je povinností správního orgánu vést zjišťování skutkového stavu takovým způsobem, aby došlo k odstranění nejasnosti o existenci žadatelova státního občanství k danému státu. (viz výše uvedený rozsudek zdejšího soudu ze dne 28. 7. 2022, č. j. 10 A 53/2021-37.)

33. Žalobce ve správním řízení opakovaně uvedl, že komunikoval s arménskou ambasádou, která mu sdělila, že není státním občanem Arménské republiky, a že příslušným dokumentem od ambasády disponuje cizinecká policie. Zároveň poskytnul úvodní informace k podané žádosti, označil důkazní prostředky, které prokazují jím tvrzené skutečnosti, absolvoval pohovor ke své žádosti a vyjádřil se písemně k nashromážděným podkladům správního orgánu. Nadto sám žalobce inicioval schůzku správního orgánu s arménskou ambasádou, na které konzul Arménské republiky správnímu orgánu přímo sdělil, že žalobce není občanem Arménie.
34. Žalovaný nepostupoval správně, když přes výše uvedené po žalobci požadoval, aby doložil dokument, který prokazuje, že arménskou státní příslušnost pozbyl, ač takovým dokumentem žalobce nedisponoval. V řízení o udělení statusu osoby bez státní příslušnosti se žadatelé nachází ve zranitelném postavení. Žalovaný by tak měl vyvinout dostatečnou iniciativu pro to, aby si potřebné dokumenty obstaral sám. Je pravděpodobné, že zástupci ambasády budou při poskytnutí této součinnosti vůči orgánům či institucím státu vstřícnější než vůči osobám, které nepovažují za své státní příslušníky. Žalovanému nic nebránilo v tom, aby si příslušné podklady vyžádal i od Ředitelství cizinecké policie, které dle výše uvedeného usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem již došlo k závěru, že neexistuje stát, který by žalobce považoval za svého občana. K tomuto závěru musela cizinecká policie dojít na základě opatřených podkladů.
35. Soud tedy shledává, že žalobce výše uvedenými skutečnostmi splnil svoji povinnost tvrzení a unesl svou část důkazního břemene.
36. Co se týče požadavku žalovaného na uvedení důvodů ztráty arménské občanství, nelze absenci znalosti této informace ze strany žalobce považovat za překážku pro udělení statusu osoby bez státní příslušnosti. Soud připomíná, že smyslem řízení je zjistit, zda osoba nějakou státní příslušnost má, nikoliv z jakých důvodů svoji předchozí státní příslušnost ztratila. Relevantní pro posouzení není ani fakt, že žalobce v průběhu řízení vyjádřil přání v České republice zůstat. Tvrzení žalovaného, že žalobce účelově nechce prokázat své arménské státní občanství, odporuje správnímu spisu. Žalobce se snažil svou situaci se státní příslušností vyřešit tím, že opakovaně kontaktoval arménskou ambasádu, a byl tím, kdo inicioval schůzku s konzulem.
37. Úkolem žalovaného bylo posoudit, zda Arménie (či jiný stát) podle svých právních předpisů považuje žalobce za svého státního příslušníka ve smyslu článku 1 Úmluvy. Při výkladu pojmu „právní předpisy“ je přitom třeba v souladu s anglickým zněním „law“ zohlednit rovněž správní praxi. Z usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2. 5. 2019, č. j. 5

To 128/2019-256 založeného ve spise vyplývá, že žalobce v současnosti nemá občanství Arménie. Výše jmenovaný soud žalobce z vazby propustil s odůvodněním, že trest vyhoštění nelze vykonat, neboť odsouzený nemá cestovní doklady a je osobou bez státní příslušnosti. K tomuto kroku soud přistoupil na základě sdělení ze strany Ředitelství cizinecké policie, že neexistuje stát, který by odsouzeného považoval za svého státního občana. Absenci arménské státní příslušnosti potvrdil také konzul arménskému zastupitelského úřadu, se kterým dne 12. 6. 2019 proběhla schůzka za účasti žalobce a pracovnice žalovaného. Tato zjištění vyvrací závěr žalovaného, že orgány Arménské republiky žalobce považují za svého občana. Na aktuálním stavu žalobce nemůže nic změnit ani otázka, zda by mu jiný stát státní příslušnost mohl přiznat či nikoliv, případně za jakých podmínek. Pokud Arménie ani žádný jiný stát nepovažuje žalobce za svého státního příslušníka, přísluší žalobci status osoby bez státní příslušnosti dle Úmluvy.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

38. Z výše uvedených důvodů soud napadené rozhodnutí zrušil pro nezákonnost podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému podle § 78 odst. 4 s. ř. s. k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
39. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud dle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný neměl v řízení úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů, a žalobci v řízení žádné náklady nevznikly (žalobce byl osvobozen od soudních poplatků a v soudním řízení nebyl zastoupen), proto mu soud nemohl přiznat jejich náhradu.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 18. srpna 2023

JUDr. Ludmila Sandnerová, v. r.
předsedkyně senátu